

Rutin
Process: 3 RGK Hälsa, vård och tandvård
Område: Provtagning och diagnostik
Giltig fr.o.m: 2021-05-26
Giltig t.o.m: 2023-05-26
Faktaägare: Susanna Bergqvist, Områdesansvarig
Fastställd av: Kim Ekblom, Överläkare
Revisions nr: 3
Identifierare: 167723

Provtagningsanvisning P-ACTH

Utförs på:
Kliniskt kemiska laboratoriet Växjö

1 Indikation

Differentialdiagnostik vid Cushingsyndrom/hyperkortisolism. Differentialdiagnostik mellan primär och sekundär binjurebarkinsufficiens.

2 Patientförberedelse

Inga speciella förberedelser krävs.

3 Provtagning och provhantering

Venprov: EDTA-rör

Kapillärprov: EDTA-rör, mikrorör

Centrifugering: Se dokument [Centrifugering av provrör, Klinisk kemi och transfusionsmedicin](#).

Förvaring: Centrifugeras inom 4 timmar. Plasma förs över till plaströr 13x75 mm som korkas. Plasman fryses i -20 °C direkt efter centrifugering.

För analyser med kort hållbarhet måste även hänsyn tas till tid för hantering och analys på laboratoriet.

4 Remiss

Cambio COSMIC / REMISS KEMI

5 Analysfrekvens

1 gång/vecka

6 Referensintervall, beslutsgräns

1,6 - 14 pmol/L (Morgonvärde kl 7-10)

7 Bedömning

ACTH-koncentrationer visar en dygnsvariation med höga nivåer på morgonen och låga på kvällen. Därför är det viktigt att känna till provtagningstiden för tolkning av resultatet.

Förhöjd koncentration av ACTH i plasma förekommer vid primär binjurebarksinsufficiens (Addisons sjukdom), ACTH-producerande hypofysadenom (Morbus Cushing) och vid ektopisk ACTH-produktion vid maligna sjukdomar tex bronkialcancer. Sänkta eller ej mätbara koncentrationer av ACTH ses vid hypofys-/hypotalamusskador, steroidproducerande binjurebarksadenom eller carcinom samt vid steroidbehandling. Störningar i dygnsrytmen för ACTH i plasma ses vid Mb Cushing, endogen depression och hjärtinsufficiens.

7.1 Felkällor och variation

I sällsynta fall kan interferens beroende på extremt hög titer av antikroppar mot analytspecifika antikroppar, streptavidin och rutenium förekomma.

8 Kod

NPU01785